

Výpověď svědka představuje vedle výpovědi obviněného, znalce a zadrženého další z důkazních prostředků, jehož podstatou je výpověď osoby o skutečnostech důležitých pro rozhodování v trestním řízení. Svědek vypovídá vždy o tom, co vnímal vlastními smysly.

Svědkiem je fyzická osoba rozdílná od obviněného, která byla vyzvána (předvolána) orgánem činným v trestním řízení, aby vypovídala o skutečnostech důležitých pro trestní řízení, které sama vnímala (poznala) svými smysly, tedy viděla, slyšela atd. Svědek je proto nezastupitelný jinou osobou.

Dokud se vede společné trestní stíhání, nemůže být spoluobviněný vyslechnut k trestné činnosti dalšího spoluobviněného jako svědek, a to ani tehdy, jestliže vypovídá o trestném činu, pro který není sám trestně stíhán.

Svědky mohou být **osoby dospělé, nezletilé** (včetně osob mladších než patnáct let) i osoby **s duševními a fyzickými vadami**

. Svědkem může být i

poškozený

, ač je na výsledku trestního řízení více zainteresován, než jiní svědci.

Trestní řád upravuje **obecnou svědeckou povinnost**, která zahrnuje:

- **povinnost dostavit se na předvolání k orgánu činnému v trestním řízení,**
- **povinnost vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu, o jeho pachateli a o okolnostech důležitých pro trestní řízení.**

Základní povinností svědka je **dostavit se na předvolání** orgánů činných v trestním řízení.

Povinnost osoby dostavit se je možné vynucovat

uložením

pořádkové pokuty

nebo

předvedením

. Dostavit se na předvolání jsou povinni

všichni

, tedy i osoby, jejichž výslech je zakázán, a osoby, které mají právo odepřít výpověď. Jedinou výjimku tvoří osoby požívající výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního práva.

Povinnost svědka dostavit se na předvolání musí být splněna vzhledem k nezastupitelnosti svědka **osobně, není možné zastoupení.**

Povinnost vypovídat jako svědek znamená uvést pravdivě všechno, co je mu známo o všech

skutečnostech důležitých pro trestní řízení, tedy o trestném činu, pro který se toto řízení vede, o jeho pachateli nebo o jiných okolnostech významných pro řízení. Pokud svědek uvede nepravdu o okolnosti, která má rozhodující význam pro rozhodování, resp. takovou okolnost zamlčí, lze pak uplatnit trestní odpovědnost pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku.

Z povinnosti vypovídat existují výjimky, z nichž plyne, že některé osoby nemusí (resp. nesmí) vypovídat (jsou však povinny dostavit se na předvolání k výslechu). Tyto výjimky jsou odůvodněny především veřejným zájmem (zájem na zachování určitých skutečností v tajnosti) nebo zájmem soukromým. Jde o následující případy:

- osoby požívající výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního práva

- osoby, jejichž výslech je zakázán

- osoby oprávněné odepřít výpověď

- poslanci, senátoři a soudci Ústavního soudu; tyto osoby mají právo odepřít svědectví jen o skutečnostech, které se dověděly v souvislosti s výkonem své funkce, a to i poté, když přestaly tuto funkci vykonávat; jde o jejich právo, které nemusí využít.

Svědék má dále tyto povinnosti:

- podrobit se vyšetření duševního stavu

- podrobit se prohlídce těla
- strpět odběr krve nebo jiný podobný úkon, nejsou-li tyto úkony spojeny s nebezpečím pro jeho zdraví včetně odběru biologického materiálu
- podrobit se provedení úkonů potřebných ke zjištění totožnosti osoby, která se zdržovala na místě činu
- napsat potřebný počet slov, je-li toho třeba ke zjištění pravosti rukopisu
- popsat nějakou osobu a věc v rámci rekognice
- podrobit se účasti na konfrontaci
- podrobit se dále účasti na jiných úkonech trestního řízení (např. vyšetřovacím pokusu, rekonstrukci, prověrce na místě, ohledání, apod.).

Splnění těchto povinností lze vynucovat předvedením i pořádkovou pokutou. Vůči svědkovi nelze uplatnit kromě předvedení a pořádkové pokuty žádné jiné opatření, tedy např. vězení nebo zadržení svědka pro účely provedení určitého úkonu.

Svědek má tato práva:

Právo na respektování zákazu výslechu (v případě utajovaných skutečností či povinnosti mlčenlivosti)

K zákazu výslechu se přihlídně z úřední povinnosti, pokud ovšem nedošlo ke zproštění povinnosti zachovat v tajnosti okolnosti týkající se utajovaných skutečností chráněných podle zvláštního zákona.

Svědek nesmí být vyslýchán též tehdy, jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn.

Právo odepřít výpověď

Právo odepřít výpověď jako svědek má příbuzný obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. Svědek je dále oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní. O právu odepřít vypovídat je třeba svědka před zahájením výslechu vždy poučit.

Právo vypovídat ve svém mateřském jazyce, resp. jazyce který ovládá

Právo na zajištění přítomnosti tlumočnicka

Právo na právní pomoc

Právo na poskytnutí informací o pobytu obviněného

Právo na utajení totožnosti a podoby svědka

Právo na svědečné (cestovní náhrady a ušlý zisk)

